

Nixtjin nga kis'iexió Pgayeje nii

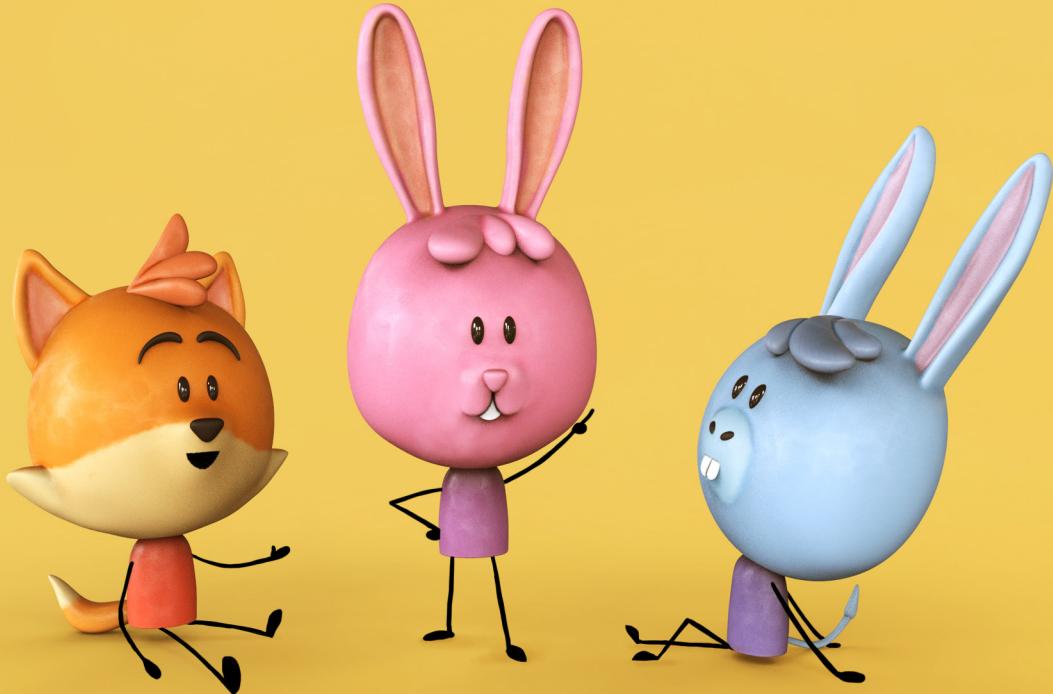
Lengua: mazateco de la presa bajo
(en ningotsie)

Pixelatl

Kui ndí xojooon tsí'e nga sijanyájo ñá xota ndi'áná xikoó: na'mi kojo ndí, kuí bí kui níij xi kàmachjiénná tsí'e nga kòndokjoä kjoäa kui ni xi kjimaä kojo tsí'e nga kàma kòsiyá ni xi ndajín makjínná.

Tsí'e nga xchä nda nda kojo tsí'e nga koe'ená ngo kjoakjíntakón kjoäa nga tindyion xón, kàma tìndyisé ji kíja nínga tikón Ndoboä Chijinje Ndiki xi Botixómá Ngayeje Ngasondiee. Kíja títjás'in ji kia: <https://www.who.int/es>.

Ngo n̄ixtjin ki'miyána
nga s̄ichja xó ngayeje
n̄axkoyáá kjín xomaná,
kó nga ngayeje xó kui
n̄ixtjiin k̄amájín xó
kjotjó ndi'áná.

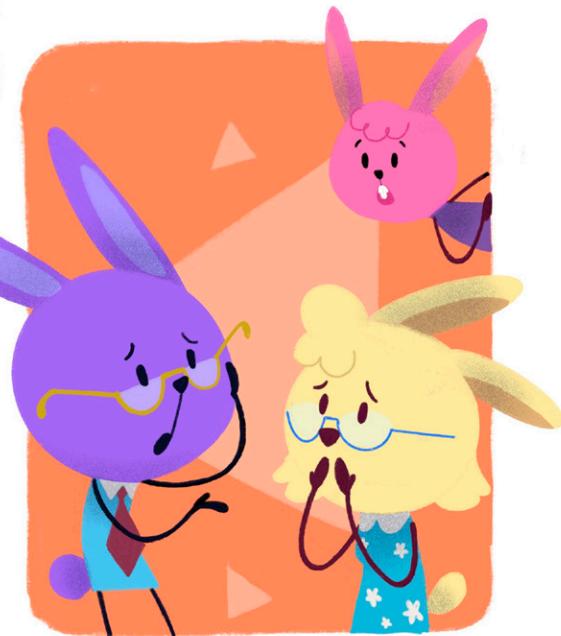
Nga kamángindyiojón askotsijen an ngantjoä masienkjaá
ndi'ana, kó kamábe an nga je kis'ijña tiya ndiyátieé.

Achichí ndasén kis'ijña
ndí nts'ié án kojo
kamá tsi'é ngat'ą ngiti
kamájín tsangín ntojne.

Kó kamákjínna nga
xi xchána ndą kamaá
kó tsíchjı̄anijmi kjoaq
ngo chi'in xi ndikón xi
bokinná. Kó achichí
katsakjon an.

¿Ánní nga kui niij ma kon?
Katsóna ndí ndíchjá án.

Ná'mina ínijmijné nga ngo
xó ni katsoó ná chjinien
ndikii.

Nga jè xó kjín sánií nga jatjokjá ngo biru, kó kuí xó boqxi
chiín xi 'mí koronabiruu, katsó xoó ná chjinien ndikii.

Buruuł kuí boá ngo ndí chø xi 'niú xíxí xi nde bejín
ndyikón, tænga tsi kos'ien ngijin yojoo kuí boá xi ts'én
nga tsobaá ngo chi'in, kos'ę ndajín 'beé ngijeeł.

Xotə xi je katsoboá kui chi'iín jè tjiín buru
ngijin yojoo, kó kji'a nga chjia 'boxié kui ndí
choo ngijin tjoo. Tsi kia kjochó nínga tikón
ndyikón, kojo tsi ntjón kojo tsi ts'oa kje'e
xotə, bokiín kui chi'iín nga.

TACO

Kjín má buru_u xi tjín, t_anga kui xi 'niú 'bé ngase kojo kui xi ts'énkakínná ngo chi'in kuí boá xi tsí'e chi'instsieé, kó kjí'a boá nga k_ama tjee_e, x_indyiaá nt'e, kojo on k_ama naxoo... kojo tsi kjé'e ngase ni xi k_ama_a. Kó s'e ja ndajín 'beé ngijee_e.

Kós'ę́ kji'á boá nga ja'átsjienna nga kamá'oón ndí nts'ié án.

Kji'a nga tjiéná kojo tsí nt'ę́ xindyiáná kji'á boá nga yá
nga yojoná ngo chí'in ts'énkjánjo ngiyaján.

¿A jé sá kamá'oón ngo ndiya?
Tíyé ji k'iee mí ni xi je kamaá ngo ndiyáá:

Ndakjan tako

Nt'e

Tjie

On naxoo

Tjondá ndykón

Ndajín 'beé

Sichjá ntjón

¿A je kis'iee kje'e ngase ni?

¿A foa'átsjieen kótjín níxtjin ts'andíyaá nga kamándaya ji?

Chjangéé kui ni ńtsoó xi kótjín níxtjin nga kamándaya ji.

Ngo
níxtjin

Jó kojo
tsi ján
níxtjin

Nijón kojo
tsi ún níxtjin

Yito kojo
tsi kjín
ngase
níxtjin

A whimsical illustration of two pink cartoon rabbits with large ears and purple bellies. They are standing behind a dark grey table, each with a white plate containing a single orange carrot with green leaves. The rabbit on the left has a neutral expression, while the one on the right has a wide, open-mouthed smile. The background is a plain, light grey.

Kós'ę bɪ kixian
an. Tə̄ŋga tsi ndí
nts'ié án kojo an, jè
kamá'ónjnę ngas'ę,
kjоaā nga ja boą jè
tjín viruu. Kó jmí
nixtjin ki'míjnę nga
kamajín kjotjojnę
ndi'ajne...

Naqanna katsóyana nga tjātsié xo kuí biruu, kó kui chi'iín
'niú xo ngase bokiín ndí xotá xí xchaá, ngat'a kui chi'iín
ts'énniín xoó nga kjiendá.

Tjín xo níxtjin nga ngaskande ndoboä chjíñje ndikijí fí
ngo xotá xi 'niú ts'én'oón kui chi'iín.

Kó t̄i'niú xó bokiín xot̄a xi t̄jiín kje'e chi'ín, xikoó chi'ín
asokaá. Kui xkjín kuí xotaá kuí boá xi xot̄a xi nde ni'ínjín
tsoboáá kui chi'iín.

Xi mijin nk'a presioon

Xi 'niú yí'i

Xi t̄jiín chi'ín xaan

Xi t̄jiín chi'ín asokaá

Tjín níxtjin ngo fotjokjá kje'e biru xi tjatsié xi kje'e kón. Kó nde yájín ñá, kojo tjín níxtjin nga 'niú ngase ts'en'ónná.

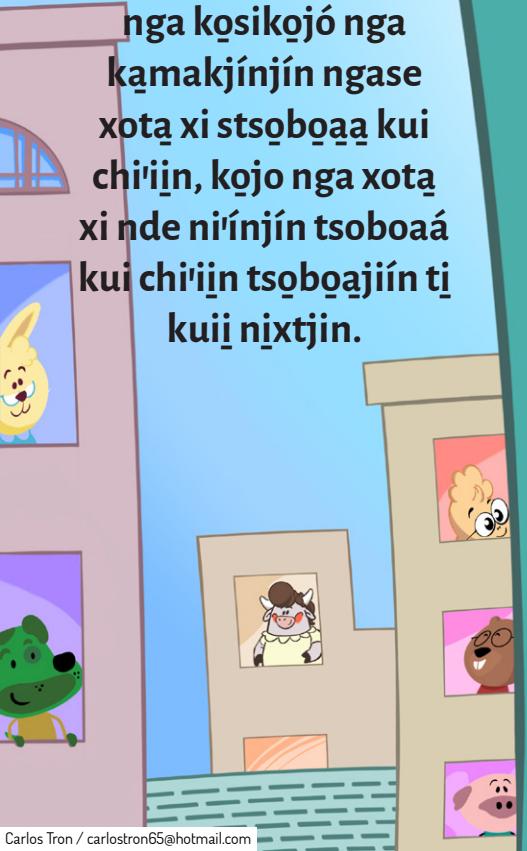
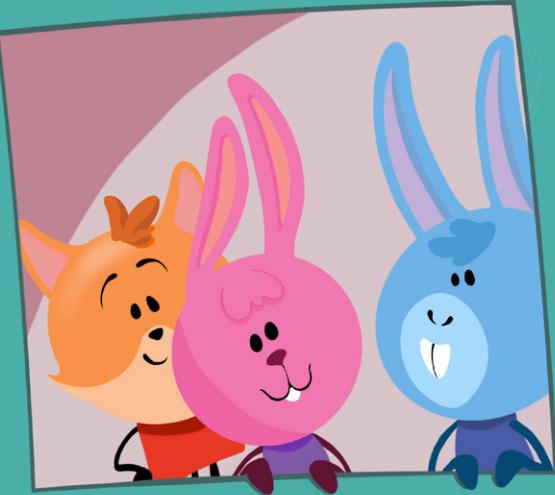
Bo₁ kamá kjoaq₁ kui biru tjatsie, kui chi'in xi'mí koronabiruu SAR Co-V2 kojo COBID-19, kui xi jatjokjá tjón tjón sá xi fet'anij nó jó mi kojo tji'un nijoón kia naxiñdá Chin₁.

Kji'a nga 'niú kjín xotə xi tsoboaá ngo chi'in kia nangi kojo
tsi naxiíndá nínga síndo, chi'in 'niú 'mií kui nii.

Kje'e naxiíndá achichí kjín kamá xotə xi t̄i kji'a kamá'oón, kó
ngaskande nde ngiti kis'iéjíin ngindie kia ndoboä chjinie
ndikij tsile nga si'andikij.

Kuíni nga xtitjoón
ts'émí'áná nga ndi'áná
kuñdyion rá, tsí'e
nga kosikojó nga
kamakjínjín ngase
xotá xi stsoboaqá kui
chirijín, kojo nga xotá
xi nde niínjín tsoboaá
kui chirijín tsoboajijín ti
kuij nixtjin.

Jè kamákjínna kui niij kixiáan
nä'mina.

Tænga bi katsóna kui. Chjiéngá
si'án kje'ę ngase ni tsj'ę nga
kösikojó, tsj'ę nga xotə xi je
katsoboaá kui chi'iin ngiti
kämakjínjín ngase, xikoó nga
kjín ndiyá koníjín ji ndse.

¿A ye ji kóts'én koníjín ji ndse?
¿A ye ji míní xi tjón si'in ji, s'e mí ni xi
jaskan ngijee?

Tít'e ji k'ieé mí ni xi sián tsj'e nga nda
koniéjón ndsa.

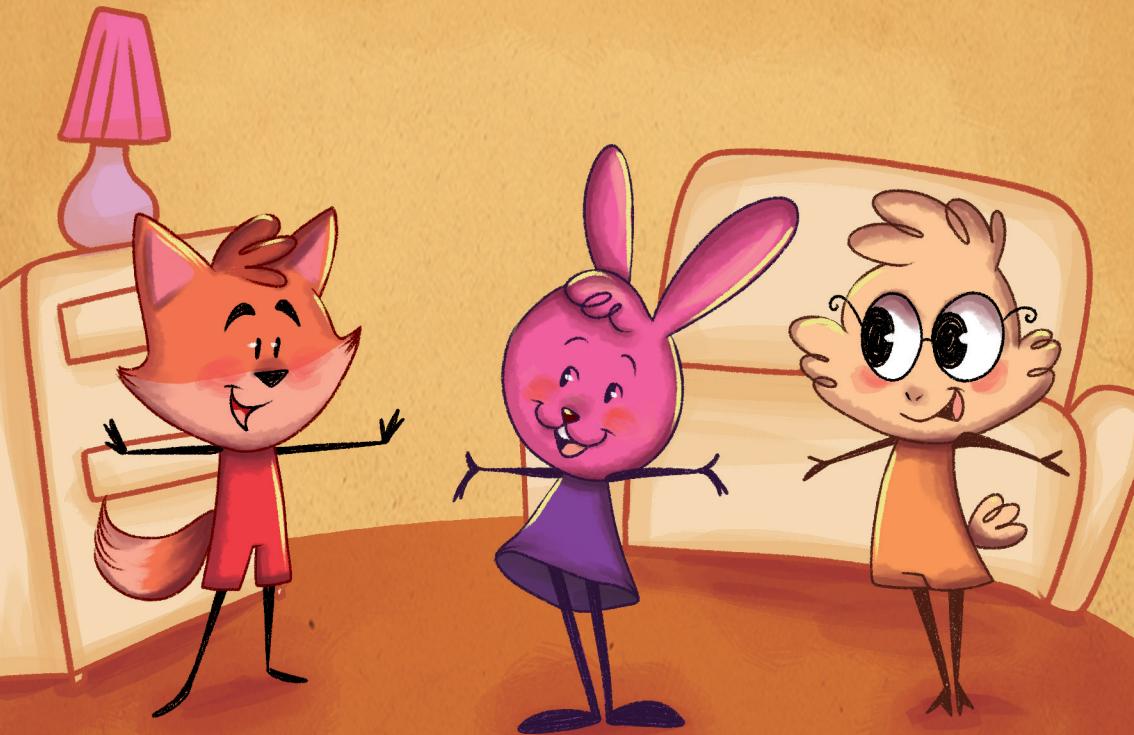

Tsi'ē nga kōsikojó nga ngiti
stsojoboájín ngase kui biruu,
chjiéngá ngiya tjiáná kjo'má
ñá ndso'boá kojo ñtjón kji'a
nga si'antsjén.

Kós'ē iskjit'oyá an kóts'én
chjiéngá si'antsjén, kó achichí
tsajnó an. ¿A kamaq si'an
kui nij?

Kó bi katsó naana: Kji'a nga tjín nínga kongín, chjiéngá jó
nanga kuindyiañáa xíngi, tsi'e nga kokinjínná kuí chiijín.

¡Chját'oyé ji nga kjin kuindyiañáa xíngi kja ndiáa!

**Ngije kí'miyana kui nii, kamákjínna nga achichí má én
tjátsié si je kamána ndokjoa.**

Tí'inkakíin eén kojo asakién xí tsoboaá ni xi kjit'a kíjee:

**Xotá xi ni'ínjín
tsoboaá chi'in**

Biruu

Chi'in 'niú

Nga tsoboaa chi'iin

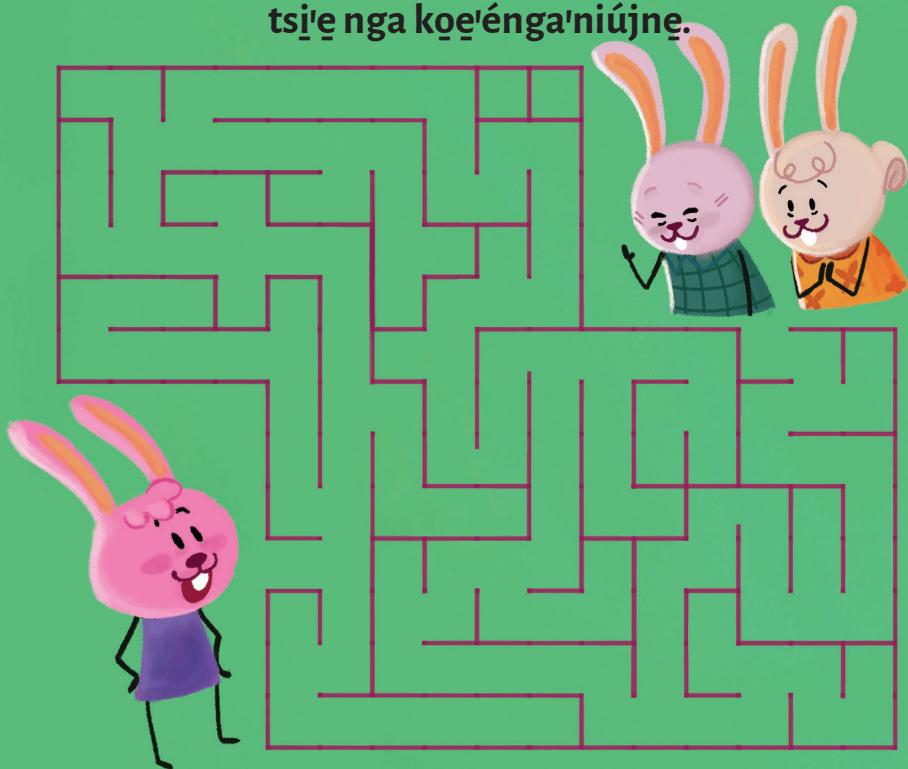
Nga mindyion xón

Kó bøa katsóna na'mina nga nixtjin nga mindyion xoón,
ngayeje xó ñá chjién xó nga kosikojó ni xi ni'án ndi'áná,
tsi'e nga tsjats'én kuindyión ngayeje.
Kó nga jmí xó tsí xi yé xi bø si'án.

Kó boq kixiáqan náaná nga ndá kjimána náxchána, kó
boq katsóna nga tì boq xó tì kjimaq nda tsi kui nga,
tænga nga kámá xó kondokjoajójne xojon n'niú kichá
tsi'ë nga koeéngá'niújne.

Tasíkeje ji ndí chińtsjé chjoón tsi'ë nga kámaq kúichjiajo ná'mindyiboaä
kojo náxcháá, t'entjìngi ji kui ndí ndiyáá tsi'ë nga kámaq kúichjiajo.

Ndeskande koó kji'a, ndyiojón ndyiojón chjiájo an
nä'mindyiboana kojo näxchána tị kuij chiboaq tsilé nga
ndajín kámana kjoaqá kui. Tjín níxtjin nga chjiájo an tsinina
nga, ¡kó ngaskande kojo amingona nga!

¡Skoya an nga tsá skuié nginijnú'un!

Kamándojojné kui xojoon tsí'e nga si'an^kas'ienjnú jún, ndok'ochjíraá achichí kjín xota xi ngayeje inimáa nga ndyits'en kuí niij, nga katsjájné nixtjiin, xaá kojo ni xi maa, tsí'e nga kamá.

Ilustradores:

Julieta Colás
Oscar Trejo
Boli Nolasco
Marcos Vargas "Marmot"
Carlos Sallas
Gaby Zermeño
Daniel Farrera
Ernesto Molina
Jessie Arias
Aida Sofia Barba
Julian Hernández
Robin Morales
Heis González
Oscar Pinto
Carlos Tron
Verde Agua
Lupita Guillén
Ana Karen Murillo
Venisa del Águila
Oscar Hernández
Raven Bazan
Sant Arellano
"Crayon" B. Alvarez

Idea, desarrollo y coordinación:

Pixelatl / José Iñesta,
Christian Bermejo y Jordi Iñesta

Escrito por:

Jordi Iñesta

Coordinación y formación editorial:

Diana Pérez

Corrección de estilo:

Karen Acosta

Tipografía de portada:

Carlos Cano

Asesora:

Mariana Cano

Asesoría lingüística:

Instituto Nacional de Lenguas Indígenas

Traducción al mazateco:

Benito Fernández Figueroa

Ndí xota kojo cho xi kjita k'iee kojo xikó tséen kamánda kui xojoon k'ia káchjaá'ta ngo xojoon xi boqá má kjii, "Nixtjin nga ngayeje niij kamátíyaá", xi kiní'anda jin ngije ja'a k'ioq'andíkon xí kamá nó jó mi kojo yitoq. Kó tij kjín má xota xi katsién kui xaá, k'ie kamá sakoó k'iee:
<https://bit.ly/Px17-20>

Kui xá bí achichí kjín má xota xi asíkojo nga kamá, kójí tsi satíñá kui niij. Kamá k'oeéndieé nga k'joq'á'ta xi mejeén t'anga nga jmí tsi kotíñá, kó chjíengá k'ui'chjia k'joaqá ñá kjindiboáni kui niij kojo xota xi kats'énda. Tá jmí niní xi mejénjnú k'osiyajnú kojo tsi tjín ni xi mejénjnú k'uiyajnú k'ie t'janindojnú:
info@pixelatl.com

Kui chi'in bi xi 'mí COBID 19 ts'enchiínrií ngayeje xotä, xi xchá xí kjindí, kojo ngaskande jákjíndí xíxíj, kó achichí ndä maá xotä xi xchá xí síndot'aq kó jmí tsi chjién má nga bokó kó kjíi ndä kjimaq kjoaq
kui ni xi kjimaaq.

Kui ndí xojoon kjíá kamánda ngijíij kui ni xi kjimaá, kó ngo xtín xotä xi chjiqani kjín ndieé naxjíndáná Méjiko xi katsénda, tsí'e nga kamaaq kosíkojo ndí jákjíndí xíxíj nga sa'ínkjó kjoaq kui ni xi kjimaaq, kojo tsí'e nga kamaaq kotsoya ni xi ts'énkjó kojo nga sa'ínkjatjosón nga tsjie ts'én k'uindo kojo nga skoón yojoq kjoaq kui ni xi kjimaaq.

Pixelatl